

1991-92 Lt - Ls framställning nr 22

LANDSKAPSTYRELSENS FRAMSTÄLLNING
till landstinget med förslag till landskapslag angående
ändring av landskapslagen om åtgärder för begränsning
av tobaksrökningen.

1. Förslag

Landskapsstyrelsen föreslår att landstinget antar en ändring av landskapslagen om åtgärder för begränsning av tobaksrökningen, enligt vilken åldersgränsen för inköp av tobaksprodukter höjs till 18 år, "de rökfria zonerna" i landskapet utökas och förbudet mot tobaksreklam utvidgas.

2. Bakgrund

2.1 Nuläge

I syfte att minska skadorna av tobaksrökningen och öka trivseln för icke-rökarna antog landstinget år 1978 en landskapslag om åtgärder för begränsning av tobaksrökningen (52/78), nedan tobakslagen.

Lagen innehåller för det första förbudsbestämmelser, såsom förbud mot rökning i allmänna kommunikationsmedel och på vissa platser till vilka allmänheten har tillträde, förbud mot försäljning av tobaksprodukter till personer under 16 år samt förbud mot tobaksreklam. För det andra åläggs dels landskapsstyrelsen och hälsönämnderna en skyldighet att övervaka att lagen följs och dels landskapsstyrelsen och folkhälsoförbundet en skyldighet att upplysa om tobakens skadeverkningar.

2.2. Syfte med ändringarna

Målsättningen med förslaget till revidering av tobakslagen är att ytterligare minska tobaksrökningen och dess skadeverkningar på såväl passiva som aktiva rökare samt att öka den faktiska friheten att välja en hälsosam livsmiljö. Landskapsstyrelsen anser det särskilt viktigt att tobaksrökningen bland barn och ungdomar minskar och att ingen mot sin vilja utsätts för de skadeverkningarna som den passiva rökningen medför.

3. Lagens tillämpningsområde

3.1. Med avseende på produkten

Enligt 11 § 2 mom. 15 punkten i gällande självstyrelselag (5/52) har riket lagstiftningsbehörigheten beträffande apoteksvaror och gifter. Eftersom vissa tobaksprodukter enligt riksbestämmelser klassificeras som apoteksvaror eller gifter har en uttrycklig bestämmelse tagits in i tobakslagen om att lagen inte skall tillämpas på sådana tobaksprodukter.

Enligt 18 § 12 punkten och 27 § 30 punkten i den nya självstyrelselagen (71/91), vilken träder i kraft den 1 januari 1993, utvidgas lagtingets lagstiftningsbehörighet till att omfatta även försäljning och förvaring av gifter. Med stöd av en överenskommelseförordning som landskapsstyrelse har för avsikt att föreslå kommer det övergripande ansvaret avseende all kemikaliehantering i landskapet, vari inkluderas gifter, att överföras på landskapsstyrelsen. I vissa frågor kommer landskapet ändå av ändamålsenlighetsskäl att följa rikslagstiftningen. Sålunda är avsikten att rikets bestämmelser om klassificering och försäljning av gifter även i fortsättningen skall tillämpas i landskapet såsom minimibestämmelser. Vid behov kan egen lagstiftning föreslås i strängare syfte. Landskapsstyrelsen anser det dock inte ändamålsenligt att inta sådana bestämmelser i tobakslagen. Lagstiftningsbehörigheten i fråga om produkter av läkemedelstyp, vilket motsvarar det tidigare begreppet apoteksvaror, tillkommer enligt 27 § 30 punkten i den nya självstyrelselagen fortsättningsvis riket.

Med anledning av detta föreslår landskapsstyrelsen att tobakslagens tillämpningsområde även i fortsättningen begränsas så att tobaksprodukter som betraktas som läkemedelspreparat och gifter inte omfattas.

3.2. I territoriellt avseende

Landskapets lagstiftningsbehörighet omfattar i territoriellt avseende även fartyg som har sin hemort i landskapet oberoende av om fartygen befinner sig på inom eller utanför landskapets gränser. Enligt gällande bestämmelser tillämpas tobakslagen dock endast i begränsad omfattning på sådana fartyg. Sålunda får tobaksprodukter inte säljas till personer under 15 år eller försäljning av tobaksprodukter ske från automat.

Landskapsstyrelsen anser att tillämpningen av strängare lagstiftning på åländska fartyg än på fartyg med hemort i riket eller Sverige skulle försätta de åländska fartygen i en oskälig konkurrenssituation. Med beaktande av detta, av rederinäringens betydelse för den åländska ekonomin samt av att en majoritet av passagerarna är icke-ålänningar som reser mellan hamnar utanför landskapet anser landskapsstyrelsen att en inskränkt tillämpning av tobakslagen på fartyg i internationell trafik även i fortsättningen är motiverad.

4. Huvudpunkterna i förslaget

4.1. En höjning av åldersgränsen för inköp av tobaksprodukter

Åldersgränsen för rätt till inköp av tobaksprodukter föreslås höjd från 16 år till 18 år. Landskapsstyrelsen anser att en höjning av åldersgränsen i syfte att hejda den kraftiga ökningen av antalet unga personer som röker, vilken har kunnat noteras under de senaste åren, är motiverad med beaktande av de påvisat skadliga effekterna tobaksrökningen har.

Valet av 18 år som åldersgräns är motiverat bland annat av konventionen om barnets rättigheter, vilken trädde i kraft i Finland den 20 juli 1991 efter att landstinget den 25 mars 1991 gett sitt bifall till ikraftträdande på Åland av lagen om godkännande av vissa bestämmelser i konventionen om barnets rättigheter (FFS 1129/91). I konventionen avses, enligt artikel 1, med barn varje människa under 18 år. I artikel 24 erkänner konventionsstaterna barnets rätt att åtnjuta bästa uppnåeliga hälsa. Rättigheten skall med stöd av artikel 4 genomföras genom vidtagande av bland annat lämpliga lagstiftningsåtgärder.

Valet av 18 år som åldersgräns är också naturligt då gränsen sammanfaller dels med den allmänna myndighetsåldern i Finland och dels med den lägsta åldersgränsen för inköp av alkoholhaltiga drycker.

En höjning av åldersgränsen torde inte försvåra övervakningen då försäljare även enligt gällande lag vid behov skall kontrollera kundens ålder.

4.2. En utökning av "de rökfria zonerna" i landskapet

Allt flera människor i dagens samhälle vill leva sunt i en hälsosam miljö. Denna strävan omfattar ofta en vilja att undvika tobaksrökningens skadeverkningar. Medicinska undersökningar visar att den passiva rökningen förutom akuta obehag och besvär även innebär direkta hälsorisker eftersom sidoröken innehåller högre koncentrationer av skadliga komponenter än den rök som rökaren drar i sig och som passerat cigarettfiltret. Då den aktiva rökaren utsätter sig för tobaksrökningens skadeverkningar baserar sig handlingen på frivillighet. För den passiva rökaren däremot saknas i många situationer i dagens samhälle en möjlighet att undvika tobaksrök och dess skadeverkningar.

Landskapsstyrelsen eftersträvar en minskad reglering och färre förbud. Detta får dock inte ske på bekostnad av en faktisk valfrihet för individen. Landskapsstyrelsen anser att alla landskapets invånare skall ha en faktisk valfrihet vid valet av livsmiljö.

En sådan valfrihet existerar inte idag för den som vill undvika tobaksrökningens skadeverkningar. Genom att utvidga "de rökfria zonerna" och reservera utrymme för rökare i anslutning till de rökfria områdena tillgodoses icke-rökarnas behov samtidigt som rökarnas rättigheter respekteras.

Landskapsstyrelsen hyser även en förhoppning om att utökandet av antalet rökfria zoner bidrar till en attitydförändring i samhället som innebär ett ökat avståndstagande från tobaksrökning. Endast genom en sådan attitydförändring kan antalet rökare bestående minska. I syfte att påverka de allmänna attityderna till rökning och öka förståelsen för de restriktioner som föreslås i föreliggande lagförslag, har landskapsstyrelsen även för avsikt att intensifiera upplysningen om tobaksrökningens skadeverkningar.

4.3. En utvidgning av förbudet mot tobaksreklam

Enligt gällande lag är tobaksreklam förbjuden. Förbudet är dock inte heltäckande då det inte omfattar varken annan försäljningsfrämjande verksamhet än direkt reklam eller s.k. dold reklam; det vill säga försäljningsfrämjande verksamhet som trots att den avser avser annat än tobaksprodukter är ägnad att öka försäljningen av tobaksprodukter. Detta gör det möjligt att kringgå reklamförbudet. Eftersom reklam torde öka den totala konsumtionen av tobaksprodukter och i synnerhet ungdomars konsumtion, eftersom dessa påverkas mer än vuxna av reklam, föreslår landskapsstyrelsen nu att även dessa former av tobaksreklam skall omfattas av förbudet.

5. Beredningsarbetet

Över landskapsstyrelsens förslag har representanter för de parter som särskilt berörs av lagförslaget beretts möjlighet att inkomma med yttranden. Yttranden har sålunda inkommit från Ålands ungdomsförbund, Ålands redarförening r.f., Ålands arbetsgivareförening r.f., Ålands handelskammare, Ålands köpmannaförening, Ålands arbetarskyddsbyrå, FFC, TOC-TÅ r.f., FOA-Å r.f., Ålands lärarförening r.f., Strandnäs skola, Södra Ålands högstadiedistrikt, Södra skärgårdens högstadiedistrikt, Ålands lyceum, Ålands tekniska läroverk, Ålands yrkesskola, Ålands sjömansskola, Ålands handelsläroverk, Ålands husmodersskola, Ålands centralsjukhus, Norra och Södra Ålands hälsonämnder samt Ålands domsaga. Yttrandena har beaktats vid beredningen av det slutliga lagförslaget.

6. Detaljmotivering

1 § Lagens tillämpning på fartyg i internationell trafik föreslås vara fortsatt inskränkt men sålunda utvidgad att rökning skall vara förbjuden i lokaler avsedda för barn och sjuka samt i tillräcklig omfattning i utrymmen avsedda för servering av mat. Med dessa lokaler avses lekrum, skötrum och andra utrymmen som huvudsakligen är avsedda för barn under 18 år, sjukvårdspersonalens mottagnings- och behandlingsrum samt kafeterior och restauranger.

De utrymmen som, enligt lagen, skall reserveras för icke-rökande passagerare får inte vara sämre belägna eller utrustade än motsvarande utrymmen där tobaksrökning är tillåten.

2 § En höjning av åldersgränsen föranleder även, främst av övervakningsskäl, att all försäljning av tobaksprodukter genom självbetjäning förbjuds. Med självbetjäning avses här inte självbetjäning av tobaksprodukter som är placerade i omedelbar anslutning till kassan.

Med tobaksprodukter avses cigaretter, cigarrer, pip- och cigarettobak samt snus.

3 § Med annan försäljningsfrämjande verksamhet avses till exempel utdelning av tobaksprodukter som varuprov och presenter samt ambulerande försäljning och försäljning från stånd utanför butiker. Med verksamhet som inte avser tobaksprodukter men är ägnad att öka försäljningen av sådana produkter avses bland annat att tobaksprodukter eller varumärke för tobaksprodukter förekommer i reklam för andra varor än tobaksprodukter samt skyltning med märkesnamn utanför butiker.

4 § Paragrafens 1 mom. innehåller en uttömmande förteckning över de utrymmen där tobaksrökning är förbjuden.

1 punkten Såsom enligt gällande lag skall utrymmen avsedda för barn och sjuka vara rökfria. Med barn avses, i enlighet med konventionen om barnets rättigheter, personer under 18 år. Förutom daghem och skolor omfattas även ungdomslokaler och andra utrymmen som huvudsakligen är reserverade för verksamhet som riktar sig till barn under 18 år av rökförbudet. Rökförbudet omfattar inte sjukhus där patienterna är intagna för en lång tid eller av andra orsaker än fysiska sjukdomar samt ålderdomshem. De utrymmen som är avsedda för barn och sjuka skall vara totalt rökfria. De rökutrymmen som reserveras för personalen får således inte vara sådana som barn eller sjuka har regelbundet tillträde till. På personalens utrymmen skall även 4 punkten, enligt vilken rökning förbjuds i arbetsrum där fler än en person arbetar, tillämpas. Sålunda är rökning inte tillåten i skolans lärarum utan ett särskilt utrymme bör reserveras för de som röker.

2 punkten Allmänna kommunikationsmedel föreslås såsom enligt gällande bestämmelser vara rökfria. Med allmänna kommunikationsmedel avses taxibilar, bussar,

färjor i regelbunden trafik inom landskapet samt flygplan. Rökförbudet föreslås emellertid nu utvidgat så att även väntsalor och andra utrymmen som är reserverade för resande skall vara rökfria. Rökutrymme skall reserveras där detta är möjligt, vilket i fråga om kommunikationsmedlen innebär att taxibilar är helt rökfria medan avsikten är att en sittsalong skall reserveras för rökare på de landskapsfärjor som har två salonger.

3 och 4 punkterna Enligt gällande lag är de utrymmen hos myndigheter och andra offentliga inrättningar till vilka allmänheten har obehindrat tillträde rökfria, med undantag av korridorer, vestibuler och trapphus. Nu föreslås dels ett totalt rökförbud i alla allmänna utrymmen och dels ett rökförbud som omfattar enskilda arbetsrum och andra utrymmen där arbete utförs. De utrymmen som avses i 4 punkten är lokaler där arbete "som arbetstagare på grund av avtal mot vederlag utför för arbetsgivare under dennes ledning och uppsikt", dvs såväl privata som offentliga arbetsplatser.

Landskapsstyrelsen anser att varje arbetstagare skall ha en lagstadgad rättighet till en rökfri och hälsosam arbetsmiljö med beaktande av att vi tillbringar i medeltal ca 30% av dygnet och ca 50% av den vakna tiden på arbetsplatsen. Ett förbud istället för rekommendationer är motiverat även på privata arbetsplatser då en rekommendation lätt åsidosätts vid motsättningar mellan arbetsgivaren och arbetstagaren eller mellan arbetstagarna.

Enskilda arbetsrum föreslås vara undantagna från rökförbudet såvida endast en person arbetar där och rummet är utrustat i enlighet med de krav lagen ställer på utrymmen som reserveras för rökning. För att förhindra att en orimlig situation uppkommer då flera rökare delar rum, föreslås även att arbetstagare som sitter i samma rum skall kunna överenskomma om undantag från rökförbudet. Utgångspunkten skall dock alltid vara att rummet är rökfritt.

Landskapsstyrelsen anser att det är viktigt att den som besöker en arbetsplats såsom kund, klient eller dylikt inte mot sin vilja skall utsättas för tobaksrök. Därför föreslås att utrymmen avsedda för en regelbunden kundkontakt alltid skall vara rökfria, det vill säga även om endast en arbetstagare arbetar där eller en överenskommelse om att rökning skall vara tillåten har gjorts.

5 punkten Utrymmen där vissa tillställningar ordnas, till vilka allmänheten har tillträde, skall vara rökfria. De tillställningar som avses är för det första fester, konserter, teater- och bioföreställningar, utställningar, uppvisningar, samkväm, tävlingar och dylikt. För det andra avses andra sammankomster för överläggningar rörande allmänna angelägenheter, dock inte i de fall då endast personligen inbjudna äger tillträde.

Rökförbudet föreslås omfatta även utrymmen som de deltagande måste passera eller besöka, såsom toaletter, foajéer och trapphus.

6 punkten Landskapsstyrelsen anser att alla bör ha en möjlighet att besöka restauranger och andra matserveringar utan att behöva uppleva obehag av rökiga lokaler. Hänsyn bör dock även tas till rökares behov av att röka i samband med måltiden. Som en kompromiss anser landskapsstyrelsen det motiverat med ett rökför-

bud som omfattar ett tillräckligt antal sittplatser i restauranger och andra utrymmen som huvudsakligen är avsedda för servering av mat. Med detta avses att det alltid skall finnas en rökfri sektion i utrymmen som huvudsakligen är avsedda för servering av mat, men att antalet rökfria platser flexibelt kan varieras i enlighet med det faktiska behovet. Landskapsstyrelsen anser det inte ändamålsenligt att kräva en ombyggnad av samtliga matserveringar varför innehavaren av lokalen ges relativt stor frihet att bestämma hur indelningen skall ske i praktiken med beaktande av serveringsställets beskaffenhet. Avsikten är att kraven på ventilation och avskildhet skall ställas högre ju större serveringen är.

Enligt paragrafens 2 mom. skall rökutrymme alltid reserveras då detta kan ske utan olägenhet. Med detta avses att omfattande ombyggnader inte kan krävas samt att rökutrymme inte behöver reserveras där detta är omöjligt. I utrymmen avsedda för barn och sjuka och på arbetsplatser kan rökutrymme reserveras endast för personalen.

Enligt 3 mom. skall rökning alltid vara förbjuden i arbetsrum som är avsedda för regelbunden kundkontakt. Med regelbunden avses här i medeltal minst ett par besök per dag. Med kundkontakt avses besök som är en del av den berörda arbetstagarens arbetsuppgifter.

4a § Innehavare av utrymme där rökning är förbjuden med stöd av denna lag ansvarar för att rökförbudet genomförs i praktiken, till exempel att rökning förbjuds i enskilda arbetsrum och att sittplatser i restauranger reserveras för icke-rökare. Om innehavaren underlåter att göra detta skall hälsonämnden i enlighet med 8 § uppmana innehavaren att fullgöra sin skyldighet. Om innehavaren trots detta underlåter att genomföra rökförbud skall hälsonämnden vid vite ålägga innehavaren att göra detta.

Innehavaren ansvarar även för att rökförbudet iakttas. I detta syfte kan innehavaren i första hand uppmana rökaren att omedelbart sluta röka och i andra hand avvisa, vid behov med assistans av polisman, rökaren från utrymmet. Innehavaren kan även anmäla det skedda varefter rökaren med stöd av 13a § kan dömas för rökningsselse.

8 § Landskapsstyrelse föreslår att hälsonämnden skall ha en möjlighet att förelägga vite om innehavaren inte förbjuder rökning i enlighet med lagens bestämmelser. Detta är motiverat i syfte att tillse att lagens intentioner genomförs i praktiken.

13,13a, 14 och 15 §§ Ändringarna härrör sig dels av de föreslagna ändringarna av förbudsbestämmelserna och dels av en omstrukturering av sanktionsbestämmelserna i förtydligande syfte.

Landskapsstyrelsen föreslår att landstinget antar följande lag.

LANDSKAPSLAG

angående ändring av landskapslagen om åtgärder för begränsning av tobaksrökningen

I enlighet med landstingets beslut

ändras 1 § 3 och 4 mom., 2 §, 3 §, 4 §, 5 §, 8 § 1 mom., 13 §, 14 § och 15 § landskapslagen den 16 augusti 1978 om åtgärder för begränsning av tobaksrökningen (52/78) samt

fogas till 8 § ett nytt 3 mom. och till lagen nya 4a och 13a §§ som följer:

1 §

Denna lag tillämpas inte på tobaksprodukter som betraktas som läkemedelspreparat eller gifter.

Denna lag tillämpas inte ombord på i landskapet hemmahörande fartyg som huvudsakligen färdas i internationell trafik. På sådant fartyg får tobaksprodukter dock inte säljas till personer under 15 år eller i automat. På här avsett fartyg, som regelbundet används i passagerartrafik, är rökning förbjuden i utrymmen som är avsedda för barn eller för hälso- och sjukvård. Även i övrigt skall det i tillräcklig omfattning reserveras vistelseutrymmen och utrymmen avsedda för servering av mat för resande som inte röker.

2 §

Tobaksprodukter får inte säljas till personer under 18 år. Vid behov skall försäljaren förvissa sig om kundens ålder.

Tobaksprodukter får inte säljas i automat eller genom andra former av självbetjäning.

3 §

Reklam eller annan försäljningsfrämjande verksamhet, som avser tobaksprodukter eller som avser annat än tobaksprodukter men som är utformad så att den är ägnad att främja åtgången av tobaksprodukter, är förbjuden.

Förbudet gäller dock inte reklam i sådana utländska tryckalster vars huvudsakliga syfte inte är att göra reklam för tobaksprodukter.

4 §

Tobaksrökning är förbjuden:

- 1) i utrymmen avsedda för barnomsorg, skolverksamhet eller annan verksamhet för barn samt i lokaler avsedda för hälso- och sjukvård,
- 2) i allmänna kommunikationsmedel samt i utrymmen som står till förfogande för resande med allmänna kommunikationsmedel,

3) i allmänna utrymmen hos myndigheter, ämbetsverk och andra offentliga inrättningar,
4) i enskilda arbetsrum och andra utrymmen där arbete som omfattas av lagen om skydd i arbete (FFS 299/58) utförs, då två eller flera arbetstagare brukar vistas där, dock så att arbetstagarna kan överenskomma annorlunda.

5) i utrymmen där en offentlig nöjeställning som avses i landskapslagen om offentliga nöjeställningar (28/69) och en allmän sammankomst som avses i lagen om allmänna sammankomster (FFS 6/07) anordnas, samt i de utrymmen som de som deltar i ovan avsedda tillställningar behöver passera eller besöka samt

6) vid ett tillräckligt antal sittplatser i restauranger och andra utrymmen som huvudsakligen är avsedda för servering av mat.

Där detta kan ske utan olägenhet skall särskilda rökutrymmen reserveras i anslutning till de i 1 mom. avsedda utrymmena. I de utrymmen som avses i 1 och 4 punkterna kan rökutrymme reserveras endast för personalen.

I utrymme som avses i 4 punkten är rökning alltid förbjuden då utrymmet är avsett för regelbunden kundkontakt.

4a §

Rökutrymme och annat utrymme där rökning är tillåten enligt denna lag, skall ha sådan ventilation och i övrigt vara inrättat så att rök inte kan spridas till rökfria utrymmen.

5 §

Den som innehar lokal där tobaksrökning helt eller delvis är förbjuden, enligt denna lag eller med stöd av den utfärdade förbud, ansvarar för att förbudet genomförs och iakttas och för att anvisningar om förbudet finns synligt uppsatta i de utrymmen som berörs.

Den som röker i utrymme som avses i 1 mom., och som fortsätter med detta trots tillsägelse av innehavaren eller någon som företräder denna, får avvisas från utrymmet om detta inte med beaktande av omständigheterna är oskäligt.

Polisman är skyldig att vid behov lämna handräckning vid avvisning av tobaksrökare.

8 §

Hälsonämnd skall på eget initiativ eller på grund av anmälan förrätta inspektion av lagrings- och försäljningsplatser för tobaksprodukter, övervaka försäljningen av tobaksprodukter samt genomförande och efterlevnad av rökningförbud- och restriktioner.

Konstaterar hälsonämnden att innehavare underlåter att fullgöra sin skyldighet att genomföra rökförbud, skall den uppmana innehavaren att fullgöra sin skyldighet inom viss tid. Sker inte rättelse inom den förelagda tiden skall nämnden vid vite ålägga innehavaren att genomföra rökförbud.

13 §

Den som säljer tobaksprodukter till person som inte fyllt 18 år skall för *förseelse vid försäljning av tobak* dömas till böter.

Den som bedriver verksamhet i strid med bestämmelserna i 3 § skall för *brott vid marknadsföring av tobaksprodukter* dömas till böter och, om det är ändamålsenligt, påläggas att avlägsna reklamen eller upphöra med verksamheten.

Åtal får inte väckas för ett brott som avses i denna paragraf om inte hälsonämnden i respektive kommun anmält brottet till åtal.

13a §

Den som röker där tobaksrökning enligt denna lag är förbjuden och som fortsätter med detta trots tillsägelse av innehavaren, eller någon som företräder denna, skall för *rökningsförseelse* dömas till böter.

Åtal får inte väckas för ett brott som avses i 1 mom. om inte innehavaren av utrymmet anmält brottet till åtal.

14 §

Den som bryter mot bestämmelserna i 12 § skall för *brott mot tystnadsplikt* dömas till böter eller till fängelse i högst ett år, om inte strängare straff för gärningen stadgas på något annat ställe i lag.

Åtal får inte väckas för ett brott som avses i 1 mom. om inte målsäganden anmält brottet till åtal eller ett betydande allmänt intresse kräver att åtal väcks.

15 §

Den ekonomiska fördel som till följd av brott som avses i 13 § tillfallit gärningsmannen eller den för vilken han handlat skall dömas förverkad till staten. Kan fördelen inte noggrant beräknas, skall den med beaktande av verksamhetens art och omfattning uppskattas. Tobaksprodukt som saluförts i strid med 2 § eller dess värde skall dömas förverkad till staten, om detta inte med beaktande av att förseelsen är ringa kan anses oskäligt.

Denna lag träder i kraft den _____

Mariehamn den 25 februari 1992

L a n t r å d

Lagberedningssekreterare

Ragnar Erlandsson

Lotta Wickström-Johansson

LANDSKAPSLAG

angående ändring av landskapslagen om åtgärder för begränsning av tobaksrökningen

I enlighet med landstingets beslut

ändras 1 § 3 och 4 mom., 2 §, 3 §, 4 §, 5 §, 8 § 1 mom., 13 §, 14 § och 15 § landskapslagen den 16 augusti 1978 om åtgärder för begränsning av tobaksrökningen (52/78) samt

fogas till 8 § ett nytt 3 mom. och till lagen nya 4a och 13a §§ som följer:

Gällande lydelse

1 §

Denna lag tillämpas dock icke på sådan tobaksprodukt som är att anse såsom apoteksvara eller gift.

Vad i denna lag är stadgat gäller icke ombord på sådant i landskapet hemmahörande fartyg, som huvudsakligen färdas i internationell trafik. Dock får icke ombord på sådant fartyg till person som uppenbarligen inte fyllt 15 år försäljas för rökning avsedd tobaksprodukt. Ombord på fartyg får heller icke uppsättas försäljningsautomat för tobak. På här avsett fartyg, som regelmässigt användes i passagerartrafik, skall i tillräcklig omfattning avsättas särskilda utrymmen avsedda för resande som icke röker.

2 §

För rökning avsedda tobaksprodukter, som näringsidkare i sin näringsverksamhet saluför, får säljas endast till person som fyllt 16 år. Vid behov skall försäljare förvissa sig om kunds ålder.

Försäljningsautomat för i 1 mom. avsedda produkter skall placeras så, att över-

Föreslagen lydelse

1 §

Denna lag tillämpas inte på tobaksprodukter som betraktas som läkemedelspreparat eller gifter.

Denna lag tillämpas inte ombord på i landskapet hemmahörande fartyg som huvudsakligen färdas i internationell trafik. På sådant fartyg får tobaksprodukter dock inte säljas till personer under 15 år eller i automat. På här avsett fartyg, som regelbundet används i passagerartrafik, är rökning förbjuden i utrymmen som är avsedda för barn eller för hälso- och sjukvård. Även i övrigt skall i tillräcklig omfattning reserveras särskilda vistelseutrymmen och utrymmen avsedda för servering av mat för resande som inte röker.

2 §

Tobaksprodukter får inte säljas till personer under 18 år. Vid behov skall försäljare förvissa sig om kundens ålder.

Tobaksprodukter får inte säljas i automat eller genom andra former av självbetjäning.

trädelse av förbudet mot försäljning till i momentet nämnda unga personer kan förhindras.

3 §

Reklam för tobaksprodukter är förbjuden. Förbudet gäller dock icke reklam i sådana utländska tryckalster vars huvudsakliga syftemål icke är att göra reklam för tobaksprodukter.

4 §

Tobaksrökning i inre utrymmen av kommunikationsmedel i allmän trafik är tillåten endast i den utsträckning som transportmedlets ägare har medgivit och genom anslag i transportmedlet tillkännagivit. Där så utan olägenhet kan ske, skall för rökare anordnas särskilda rökutrymmen i sådant kommunikationsmedel.

3 §

Reklam eller annan försäljningsfrämjande verksamhet, som avser tobaksprodukter eller som avser annat än tobaksprodukter men som är utformad så att den är ägnad att främja åtgången av tobaksprodukter, är förbjuden.

Förbudet gäller dock inte reklam i sådana utländska tryckalster vars huvudsakliga syfte inte är att göra reklam för tobaksprodukter.

4 §

Tobaksrökning är förbjuden:

- 1) i utrymmen avsedda för barnomsorg, skolverksamhet eller annan verksamhet för barn samt i lokaler avsedda för hälso- och sjukvård,
- 2) i allmänna kommunikationsmedel samt i utrymmen som står till förfogande för resande med allmänna kommunikationsmedel,
- 3) i allmänna utrymmen hos myndigheter, ämbetsverk och andra offentliga inrättningar,
- 4) i enskilda arbetsrum och andra utrymmen där arbete som omfattas av lagen om skydd i arbete (FFS 299/58) utförs, då två eller flera arbetstagare brukar vistas där, dock så att arbetstagarna kan överenskomma annorlunda,
- 5) i utrymmen där en offentlig nöjeställning som avses i landskapslagen om offentliga nöjeställningar (28/69) och en allmän sammankomst som avses i lagen om allmänna sammankomster (FFS 6/07) anordnas, samt i de utrymmen som

de som deltar i ovan avsedda tillställningar behöver passera eller besöka samt 6) vid ett tillräckligt antal sittplatser i restauranger och andra utrymmen som huvudsakligen är avsedda för servering av mat.

Där detta kan ske utan olägenhet skall särskilda rökutrymmen reserveras i anslutning till de i 1 mom. avsedda utrymmena. I de utrymmen som avses i 1 och 4 punkterna kan rökutrymme reserveras endast för personalen.

I utrymme som avses i 4 punkten är rökning alltid förbjuden då utrymmet är avsett för regelbunden kundkontakt.

4a §

Rökutrymme och annat utrymme där rökning är tillåten enligt denna lag, skall ha sådan ventilation och i övrigt vara inrättat så att rök inte kan spridas till rökfria utrymmen.

5 §

Den som innehar lokal där tobaksrökning helt eller delvis är förbjuden, enligt denna lag eller med stöd av den utfärdade förbud, ansvarar för att förbudet genomförs och iakttas och för att anvisningar om förbudet finns synligt uppsatta i de utrymmen som berörs.

Den som röker i utrymme som avses i 1 mom., och som fortsätter med detta trots tillsägelse av innehavaren eller någon som företräder denna, får avvisas från utrymmet om detta inte med beaktande av omständigheterna är oskäligt.

Polisman är skyldig att vid behov lämna handräckning vid avvisning av tobaksrökare.

(ny)

5 §

Tobaksrökning är förbjuden:

1) i daghem, skolor eller andra jämförbara lokaler, avsedda huvudsakligen för barn, ungdom under 18 år eller sjuka människor;

2) vid inomhus annorstädes än i restauranglokaler anordnade offentliga tillställningar i utrymme där själva programmet utföres; samt

3) i sådana mottagnings-, vänt- eller sammanträdesrum hos ämbetsverk, myndighet eller annan offentlig inrättning dit allmänheten äger obehindrat tillträde, varvid med väntrum dock icke avses korridorer eller delar av korridorer, ej heller vestibuler eller trapphus, även om lokaliteterna kan användas såsom tillfälliga vistel-

seutrymmen.

Den styrelse eller den direktion som tillkommer den närmaste förvaltningen och tillsynen av lokalteter som avses i 1 mom. kan medgiva begränsade undantag från förbudet mot tobaksrökning.

Även i andra än i 1 mom. avsedda lokalteter till vilka allmänheten äger obehindrat tillträde kan tobaksrökning begränsas eller förbjudas. Det ankommer härvid på innehavaren av lokalteterna att besluta om och utfärda anvisningar om begränsningarna eller totalförbudet. Sådana anvisningar skall uppsättas på väl synlig plats inom lokalteterna.

8 §

Hälsonämnd skall på eget initiativ eller på grund av anmälan förrätta inspektion av lagrings- och försäljningsplatser för tobaksprodukter samt övervaka försäljningen av tobaksprodukter ävensom efterlevnaden av rökningförbud och -restriktioner.

(nytt 3 mom.)

13 §

Den som säljer tobaksprodukter i strid med bestämmelserna i 1 § 4 mom. eller 2 § eller som placerat försäljningsautomat så, att försäljning till unga personer icke blivit förhindrad, straffes för förseelse vid försäljning av tobak med böter.

8 §

Hälsonämnd skall på eget initiativ eller på grund av anmälan förrätta inspektion av lagrings- och försäljningsplatser för tobaksprodukter, övervaka försäljningen av tobaksprodukter samt genomförande och efterlevnad av rökningförbud- och restriktioner.

Konstaterar hälsonämnden att innehavare underlåter att fullgöra sin skyldighet att genomföra rökförbud, skall den uppmana innehavaren att fullgöra sin skyldighet inom viss tid. Sker inte rättelse inom den förelagda tiden skall nämnden vid vite ålägga innehavaren att genomföra rökförbud.

13 §

Den som säljer tobaksprodukter till person som inte fyllt 18 år skall för förseelse vid försäljning av tobak dömas till böter.

Den som bedriver verksamhet i strid med bestämmelserna i 3 § skall för brott

Den som överträder förbudet mot reklam enligt 3 § straffes med böter och skall, om så är ändamålsenligt, åläggas att avlägsna reklamen.

Den som röker i lokalitet eller utrymme där rökingsförbud enligt denna lag eller med stöd därav utfärdade anvisningar råder och som fortsätter därmed, ehuru han av lokalitetens innehavare eller av den som företräder innehavaren blivit uppmärksamgjord på förbudet, skall anmodas att lämna den rökfria lokaliteten eller utrymmet. Underlåter rökaren detta och fortsätter med sitt handlande, må han på åtgärd av innehavaren eller dennes företrädare avvisas från lokaliteten, såframt sådan åtgärd med hänsyn till omständigheterna kan anses försvarbar. Sådan tobaksrökare kan därjämte för rökingsförseelse straffas med böter.

Polisman är skyldig att på anhållan lämna handräckning vid verkställande av avvisning från lokal av tredskande tobaksrökare.

Landskapsåklagaren får väcka åtal för brott som avses i 1 mom. endast efter anmälan av vederbörande hälsonämnd och för brott som avses i 3 mom. endast efter anmälan av innehavaren av i lagrummet avsedd lokalitet eller kommunikationsmedel.

(ny)

vid marknadsföring av tobaksprodukter dömas till böter och, om det är ändamålsenligt, åläggas att avlägsna reklamen eller upphöra med verksamheten.

Åtal får inte väckas för ett brott som avses i denna paragraf om inte hälsonämnden i respektive kommun anmält brottet till åtal.

13a §

Den som röker där tobaksrökning enligt denna lag är förbjuden och som fortsätter med detta trots tillsägelse av innehavaren, eller någon som företräder denna, skall för rökingsförseelse dömas till böter.

Åtal får inte väckas för ett brott som

14 §

Den som bryter mot bestämmelserna i 12 § skall för brott mot tystnadsplikt dömas till böter eller till fängelse i högst ett år, såvida strängare straff för gärningen icke föreskrivits annorstädes i lag.

Såvida icke ett betydande allmänt intresse kräver ingripande av landskapsåklagaren, må åtal för brott, som avses i 1 mom. icke väckas med mindre målåganden själv anmält brottet till åtal.

15 §

Den ekonomiska vinning som till följd av överträdelse av stadgandet i 1 § 4 mom. eller 2 § 1 eller 2 mom. tillfallit näringsidkare eller annan skall dömas förverkad till staten. Kan sådan ekonomisk nytta icke noggrant beräknas, skall denna med beaktande av verksamhetens art och omfattning skäligen uppskattas. Tobaksprodukt, som saluförts i strid med stadgandet i 1 § 4 mom. eller 2 § 2 mom. eller värdet enligt domstolens prövning av försåld produkt skall likaså dömas till staten förbruten, såvida icke sådan påföljd med beaktande av omständigheterna kan anses oskäligen.

avses i 1 mom. om inte innehavaren av utrymmet anmält brottet till åtal.

14 §

Den som bryter mot bestämmelserna i 12 § skall för brott mot tystnadsplikt dömas till böter eller till fängelse i högst ett år, om inte strängare straff för gärningen stadgas på något annat ställe i lag.

Åtal får inte väckas för ett brott som avses i 1 mom. om inte målsäganden anmält brottet till åtal eller ett betydande allmänt intresse kräver att åtal väcks.

15 §

Den ekonomiska fördel som till följd av brott som avses i 13 § tillfallit gärningsmannen eller den för vilken han handlat skall dömas förverkad till staten. Kan fördelen inte noggrant beräknas skall den med beaktande av verksamhetens art och omfattning uppskattas. Tobaksprodukt som saluförts i strid med 2 § eller dess värde skall dömas förverkad till staten, om detta inte med beaktande av att förseelsen är ringa kan anses oskäligen.

Denna lag träder i kraft den